

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 grudnia 2016 r.

Pozycja 527

POSTANOWIENIE z dnia 1 grudnia 2016 r. Sygn. akt Ts 180/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.K. w sprawie zgodności:

art. 778¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej osobiście do Trybunału Konstytucyjnego 1 września 2016 r. A.K. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 778¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc). z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Skarżący zawarł 22 lutego 2007 r. z inną osobą umowę spółki jawnej. Po pewnym czasie stosunki między wspólnikami popsły się, efektem czego było złożenie przez skarżącego 26 czerwca 2008 r. oświadczenia o wypowiedzeniu umowy spółki ze skutkiem na 31 grudnia 2009 r. W związku z tym, że w spółce było tylko dwóch wspólników, wspólnik skarżącego został likwidatorem spółki (wyłącznie uprawnionym do jej reprezentowania, co znalazło odzwierciedlenie w Krajowym Rejestrze Sądowym). Dnia 12 marca 2015 r. wszczęto wobec skarżącego egzekucję na podstawie prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w W. (dalej: Sąd Rejonowy w W.) ze stycznia 2011 r. zasądającego od spółki na rzecz jej wierzyciela kwotę 37 326,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 4 października 2010 r. do dnia zapłaty oraz z kosztami procesu. Wyrok ten był zaopatrzony w klauzulę wykonalności przeciwko skarżącemu (i jego byłemu wspólnikowi) na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w W. z grudnia 2014 r. Na to postanowienie skarżący wniósł zażalenie, które Sąd Okręgowy w W. (dalej: Sąd Okręgowy w W.) oddalił postanowieniem z czerwca 2015 r. Pismem z 17 marca 2015 r. skarżący złożył sprzeciw od wyroku ze stycznia 2011 r., jednocześnie wnosząc o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu oraz o zawieszenie rygoru natychmiastowej wykonalności nadanego temu wyrokowi. Postanowieniem z lipca 2015 r.

sąd zawiesił rygor natychmiastowej wykonalności nadany temu wyrokowi zaocznemu i przywrócił skarżącemu termin do złożenia sprzeciwu. W piśmie z 14 sierpnia 2015 r. wierzyciel (powód) wystąpił o odrzucenie sprzeciwu i utrzymanie wyroku zaocznego w mocy. Postanowieniem z grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w W. uchylił postanowienie z lipca 2015 r., odrzucił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od wyroku zaocznego ze stycznia 2011 r. i odrzucił sprzeciw skarżącego od tego wyroku. Na to postanowienie skarżący złożył zażalenie, które Sąd Okręgowy w W. oddalił postanowieniem z maja 2016 r., doręczonym skarżącemu 2 czerwca 2016 r.

Zdaniem skarżącego art. 778¹ kpc jest niezgodny z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji, tj. z „zasadą prawa do sądu”, „zasadą dwuinstancyjności postępowania sądowego” oraz „zasadą państwa prawa”, w zakresie, w jakim „umożliwia nadanie tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi tej spółki, który złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy tej spółki i nie został likwidatorem tej spółki, w konsekwencji czego nie mógł wcześniej reprezentować spółki jawnej w postępowaniu, w którym wydano tytuł egzekucyjny przeciwko tej spółce”. Jak podkreślił skarżący, „aktualnie obowiązujący stan prawny oznacza, iż wspólnik spółki jawnej w likwidacji, który nie pozostaje z jakichkolwiek względów likwidatorem tej spółki, nie ma realnej i pełnej możliwości obrony swoich praw w postępowaniu sądowym. (...) Konstytucyjne prawo do sądu ma (...) gwarantować obywatelom dostęp do sądu, rozumiany jako możliwość przeprowadzenia pełnego, dwuinstancyjnego postępowania sądowego, które to postępowanie nie będzie się ograniczało jedynie do zbadania kwestii formalnych w postępowaniu klauzulowym, lecz będzie pełnym postępowaniem rozpoznawczym, w którym sądy obu instancji ocenią zasadność pozwu na gruncie właściwych przepisów prawa materialnego”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga, statutowana w art. 79 ust. 1 Konstytucji, podlega zgodnie z art. 37 ust. 1 w zw. z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK. W razie ustalenia braku podstaw do odmowy nadania skardze dalszego biegu Trybunał Konstytucyjny kieruje sprawę do rozpoznania na rozprawie.

Skargę konstytucyjną złożył w imieniu skarżącego adwokat, który przedstawił stosowne pełnomocnictwo.

Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ postanowienia Sądu Okręgowego w W. z czerwca 2015 r. i z maja 2016 r. są prawomocne i nie przysługują od nich żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

Trybunał stwierdza też, że skarżący dochował trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 47 ust. 1 ustawy o TK. Mimo że za początek biegu terminu uznał nie dzień doręczenia mu postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z czerwca 2015 r., lecz dopiero dzień doręczenia mu postanowienia tego sądu z maja 2016 r., oddalającego zażalenie skarżącego na postanowienie Sądu Rejonowego w W. z grudnia 2015 r., to jego działanie jest usprawiedliwione w szczególności zachowaniem samego Sądu Rejonowego w W., jako że postanowieniem z lipca 2015 r. zgodnie z wnioskiem skarżącego zawiesił on rygor natychmiastowej wykonalności nadany wyrokowi zaocznemu ze stycznia 2011 r. (wydanemu przeciwko spółce jawnej w likwidacji, której skarżący przestał być wspólnikiem z końcem 2009 r.) i przywrócił skarżącemu termin do złożenia sprzeciwu od tego wyroku. Skarżący co prawda skorzystał w tym stanie rzeczy z nieprzysługującej mu drogi prawnej, lecz o tym

przekonał się dopiero wówczas, gdy uzyskał prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego w W. z maja 2016 r. Trzeba przy tym dodać, że problem konstytucyjny, który został przedstawiony przez skarżącego, dotyczy właśnie kwestii ochrony prawa do sądu przysługującego byłemu wspólnikowi spółki jawnej i możliwości dochodzenia tego prawa w razie nadania tytułowi egzekucyjnemu wydanemu względem spółki jawnej klauzuli wykonalności przeciwko byłemu wspólnikowi tej spółki. Uprawnione było zatem podjęcie przez skarżącego próby dochodzenia swoich praw w postępowaniu skierowanym wobec spółki, której był byłym wspólnikiem (z tej też przecież przyczyny sąd nadał tytułowi egzekucyjnemu wydanemu wobec spółki klauzulę wykonalności przeciwko skarżącemu). Konkludując, w ocenie Trybunału zasadnie skarżący początek biegu terminu powiązał z uzyskaniem postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z maja 2016 r., co oznacza, że wniósł skargę w terminie (bo przed upływem trzymiesięcznego terminu do jej złożenia, licząc od doręczenia mu prawomocnego orzeczenia z maja 2016 r.).

Zdaniem skarżącego art. 778¹ kpc (który omyłkowo jest również w skardze oznaczony jako nieistniejący art. 788¹ kpc) w zakresie, w jakim „umożliwia nadanie tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi tej spółki, który złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy tej spółki i nie został likwidatorem tej spółki, w konsekwencji czego nie mógł wcześniej reprezentować spółki jawnej w postępowaniu, w którym wydano tytuł egzekucyjny przeciwko tej spółce”, jest niezgodny z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji. Skarżący przede wszystkim domaga się ochrony jego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji) w powiązaniu z prawem do zaskarżenia (art. 78 Konstytucji), zasadą dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji) i zasadą państwa prawa (art. 2 Konstytucji). Naruszenie prawa do sądu i powiązanych z nim zasad ma polegać na pozbawieniu go możliwości „przeprowadzenia pełnego, dwuinstancyjnego postępowania sądowego, które (...) nie będzie się ograniczało jedynie do zbadania kwestii formalnych w postępowaniu klauzulowym, lecz (...) w którym sądy obu instancji ocenią zasadność pozwu na gruncie właściwych przepisów prawa materialnego”. Trybunał stwierdza, że skarżący prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK), wskazał, jakie konstytucyjne prawa i w jaki sposób zostały – jego zdaniem – naruszone (art. 48 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK), a także należyście uzasadnił sformułowane w skardze zarzuty (art. 48 ust. 1 pkt 3 ustawy o TK). Trybunał podkreśla przy tym, że wstępna analiza wniesionej skargi nie daje podstaw do uznania jej za oczywiście bezzasadną (art. 37 ust. 3 w zw. z art. 50 ustawy o TK).

Wobec powyższego Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.